

Otázky kolem zákona o lobbování:

Stanovisko Rekonstrukce státu

V čem vnímáme přínosy zákona o lobbování?

Zahraniční výzkumy ukazují, že už jen zveřejnění jmen lobbistů vede k poklesu **vnímání míry korupce** u veřejnosti. Zároveň má zákon o lobbování potenciál zvýšit **důvěru v politiku** a politiky. Zákonodárci pak mají možnost skrze zákon o lobbování občany ujistit, že naslouchání různým zájmům je legitimní, potřebné a běžné – viditelně **oddělit lobbying od korupce**. Občané i rozhodovatelé budou díky registru lobbistů vědět, kdo v jaké věci a za čí zájmy lobbuje. Tvorba politiky tak vystoupí ze stínu a rozhodovatelé získají k zástupcům zájmů snazší a **přehledný přístup**.

Klíčové otázky zákona o lobbování:

1) VĚCNÁ PŮSOBNOST

Zákonem by měl být regulován lobbying směřující k **ovlivňování tvorby a schvalování centrální legislativy, koncepčních dokumentů a mezinárodních smluv**.

Nedoporučujeme začleňovat do působnosti zákona místní samosprávy. Začlenění lobbyingu v oblasti samospráv by vyžadovalo významnou úpravu koncepce zákona, nebo dokonce zákon vlastní. Stejně nastavení regulace lobbyingu na centrální úrovni i na místní úrovni není pro naplnění účelu zákona žádoucí.

2) OSOBNÍ PŮSOBNOST

Za lobbované by měli být považováni **zákonodárci, střední a vysoký management státní správy, členové vlády a vedoucí ústředních správních úřadů, vládní zmocněnci, poradci prezidenta a poradci, asistenti či odborní pracovníci dalších lobbovaných**, tedy všichni ti, kteří mají přímý či významný nepřímý vliv na tvorbu legislativy a národních strategických dokumentů.

Začlenění členů **Legislativní rady vlády** či **expertních ad hoc poradců nedoporučujeme** za předpokladu, že informace o expertní ad hoc poradcích bude v registru zachována.

Legislativní rada vlády je poradní orgán vlády, který má známé členy a publikuje zápisy ze svých jednání – zákon jiné členy takových poradních orgánů vlády za lobbované nepovažuje. Začlenění pouze LRV je nekonceptní a začleněním všech ostatních poradních orgánů vlády by došlo z nežádoucím zahrnutí velkého počtu osob do okruhu lobbovaných, ačkoli za svou činnost v poradním orgánu obvykle nepobírají odměnu. Nadto by došlo ke zdvojení role některých členů poradních orgánů, neboť jejich činnost mimo účast v poradním orgánu může být lobbyingem. Příkladem jsou někteří členové (včetně Rekonstrukce státu) Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí. Rekonstrukce státu by se pak stala zároveň lobbistou a její vedoucí, člen rady vlády, zároveň i lobbovaným. Naopak doporučujeme zavést povinnost v registru uvádět seznamy poradních orgánů vlády a ministerstev včetně odkazů na webové stránky, kde je možné dohledat jejich členy a zápisy, neboť v současné době takový souhrnný přehled neexistuje.

Expertní poradci by neměli být zahrnuti do zákona o lobbování, pokud bude zachována stopa o jejich angažmá pro jiné lobbované v registru. S ohledem na účel regulace není žádoucí, aby byli externí zpracovatelé odborných stanovisek (nikoli regulérní asistenti, ale ad hoc osoby zpracovávající ad hoc odborná stanoviska, obvykle lidé z akademického prostředí, advokáti...) nuceni registrovat se jako lobbovaní. Pochopitelně by to mohlo vést ke ztrátě ochoty taková stanoviska vypracovávat. Řešením by mohlo být vložit do zákona výjimku pro tyto „ad hoc experty“, ale zároveň zachovat povinnost lobbovaného (např. poslance), který si zpracování analýzy zadal, uvést o takovém zadání zprávu do registru. Bude zachována požadovaná informace, ale bez administrativní náročnosti.

3) POVINNOSTI LOBBISTŮ A LOBBOVANÝCH

Zprávy lobbovaných (zákonodárců, státních úředníků apod.) **by měly zůstat ve zcela minimalistické podobě zachovány.** Podstatný díl informační povinnosti by však měl nést lobbista. **Maximální prodleva podávání zpráv je čtvrt roku,** delší časový úsek už informace znehodnotí a lobbisté i lobbovaní budou jen těžko vzpomínat, co v uplynulé periodě dělali.

Přehledně a na příkladu **viz příloha: „Návrh nové koncepce zákona o lobbování v kostce“.**

Zprávy lobbovaných musí, oproti současnému návrhu zákona, dojít podstatného zjednodušení. Máme vizi, v níž je minimálním standardem poskytnutí informace, kdo u lobbovaného v uplynulé časové periodě osobně lobboval (tzn. plánovaná osobní lobbistická schůzka zaznamenaná lobbovaným do registru např. v této podobě: „*Rekonstrukce státu*, 23. 9. 2020“). Poskytnutí zbytku informací už leží na bedrech lobbisty. Podstatná část zcela minimalizované administrativy tak leží na lobbistovi, ale lobbovanému je spravedlivě ponechána (zcela minimální) spoluúčasť na přiměřené publicitě lobbistického kontaktu.

Ve zprávě lobbovaného, a tedy i v následné lobbistické stopě by se pak měl objevit každý, kdo provádí lobbying (v tomto případě osobní plánované lobbistické setkání) na centrální úrovni. Lobbovaným tak bude zjednodušena práce, protože nebudou muset zjišťovat, zda je osoba, která u nich lobbuje, registrovaným lobbistou, nebo není. Pokud u lobbovaného někdo lobboval (na osobní plánované schůzce, ne letmo někde o přestávce mezi jednáním výboru), uvede jej lobbovaný v registru. Lobbovaný ale nebude uvádět každého, s kým se setkal, jen ty osoby, které naplnily definici lobbování (tedy snaha ovlivnit tvorbu či přijímání zákonů nebo koncepcí nebo mezinárodních smluv). Viz příložená koncepce zákona o lobbování.

4) DEFINICE LOBBISTY

Domníváme se, že do regulovaného lobbingu by vedle lobbingu za privátní zájmy **měl být zahrnut i lobbying za veřejné zájmy**, respektive každý, kdo se soustavně snaží ovlivnit legislativu či koncepční dokumenty na centrální úrovni, a to i ve veřejném zájmu.

Nesouhlasíme s uvažovanou plošnou výjimkou ze zákona pro připomínková místa.

Proces připomínkového řízení a lobbying mimo tento proces jsou dvě různé činnosti. Některá připomínková místa, jako jsou např. Hospodářská komora nebo Svaz měst a obcí, legitimně vykonávají vedle standardního připomínkového řízení také lobbying, a to i za věci, které nejsou součástí připomínkového řízení. Činnosti, které budou součástí připomínkového řízení, lobbingem nebudou, ale činnosti, které směřují k ovlivnění legislativy apod. mimo připomínkové řízení, už ano.

(Samořejmě osoby, které jsou zaměstnanci státu, jako vedoucí ústředních správních úřadů, ministři apod., nebudou lobbisty nikdy, neboť jejich **činnost související s výkonem veřejné funkce spadá pod zákonnou výjimku** z podstaty lobbingu. Za lobbying tak nikdy nebude považován rozhovor dvou poslanců, nebo rozhovor starosty obce o záležitostech obce s ministrem apod.)

5) TRESTNÍ BEZÚHONNOST LOBBISTY

S ohledem na proporcionalitu se domníváme, že **je vhodné zachovat požadavek bezúhonnosti lobbisty v souvislosti s korupčními trestnými činy**, neboť je podle nás třeba důvěryhodnost nově zákonem uznané lobbistické profese nenarušovat tím, že by se lobbisty mohli stát lidé, kteří byli odsouzeni za trestné činy spojené s korupcí. Na druhou stranu požadavek paušální trestní bezúhonnosti je nepřiměřený s ohledem na nedbalostní trestné činy bez souvislosti s korupcí či na trestné činy typu poškození geodetického bodu (§ 278 TŘ).

6) PRÁVA LOBBISTŮ

Domníváme se, že **je správné, aby povinnosti, kterými budou lobbisté zatíženi, byly vyváženy právy, které jim umožní profesi účinně vykonávat.** Zároveň budou oprávnění působit jako **motivace se nevyhýbat registraci.** Ke zvážení bychom předložili tato možná práva lobbistů:

- **vstup do Poslanecké sněmovny** (s nějakým způsobem limitace počtu takto vstupujících lobbistů),
- **právo vystoupit na výboru** (např. po předchozí žádosti),
- **uživatelský přístup do informačního systému eKLEP** (a jemu podobných, samozřejmě bez přístupu k utajovaným a jinak důvěrným dokumentům),
- **právo vyjadřovat se písemně k obsahu sněmovních tisků**, přičemž by tato vyjádření měla být u tisků dostupná (a to tak, aby nebyly žádným způsobem narušeny lhůty legislativního procesu).